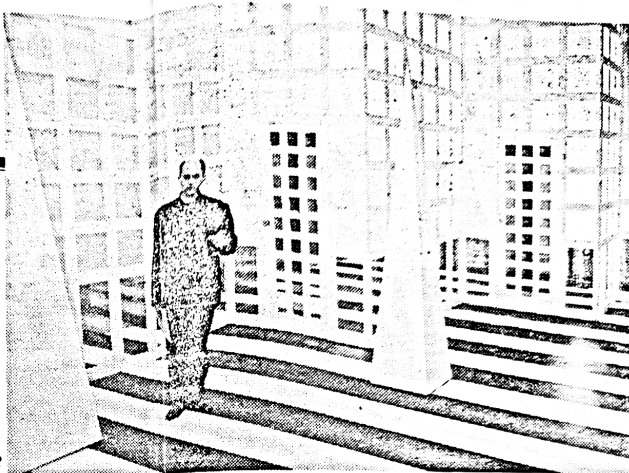

CAFÉ DES ARTS

In de grote inkomhal van de Antwerpse Singel loopt momenteel een erg bescheiden tentoonstelling over het decor en de kostuums die de Luikse architect Charles Vandenhove ontwierp voor de augustusproduktie van Toneelgroep Amsterdam, 'Een boom uit de Tropen' van de Japanse auteur Yukio Mishima. De Nederlandse pers had niets dan lof voor de indrukwekkende prestatie van Vandenhove, terwijl het stuk zelf na een week van het programma werd genomen wegens slechte kritieken.

Regisseur Jan Ritsema in het decor van Charles Vandenhove: "Wij hebben schitterend samengewerkt." (foto Gerrit OP DE BEECK).

Mishima's ode aan de haat omkaderd

REGISSEUR Jan Ritsema koninkteerde Vandenhove nadat hij diens opmerkelijke overzichtstentoonstelling in de Amsterdamse Beurs van Berlage gezien had. Ritsema: "Een boom uit de Tropen" is een ode aan de haat en de dood en ik vond dat de architectuur van Vandenhove een monumentaliteit, een zin voor humor, details en ambachtelijkheid bezat, die voor mij de noodzakelijke compensatie vormden voor de inhoud van het stuk".

"Een Boom uit de Tropen" (uit 1960) is gebaseerd op een Frans krantenartikel over een vrouw die haar zoon aanzet om zijn vader te doden. Uiteindelijk vermoordt zij ook de zoon om er met de erfenis van door te gaan. In "Een Boom uit de Tropen" gaat het ook over de haat in een

familie. De zieke dochter verdenkt haar moeder ervan de vader te willen doden. Om dat te verhinderen vraagt ze haar broer om de moeder te vermoorden. De zoon denkt op zijn beurt dat zijn moeder hem aanzet om de vader te doden. Uiteindelijk plegen broer en zus zelfmoord.

Broodboom

Mishima (1925-1970) gebruikte als symbool voor de haat de vuurrode bloemen van de Bantax Suba, een broodboom die in de Dominikaanse republiek voorkomt. Die vuurrode bloemen werden door Vandenhove dan weer vertaald in puntige piramidale vormen op het decor. In tegenstelling tot de meeste dekors heeft Vandenhove een totaal gesloten kamer gemaakt. De coulis en de katrollen boven de scène zijn onzichtbaar voor de

akteurs. De bedoeling was tweezijdig. Enerzijds wilde Ritsema een 'klankkast' om de poëtische tekst versterkt de zaal in te krijgen en anderzijds wilde hij via de (zwarte) materie van het decor de verbeelding van de personages (die overal komplotten zien en elkaar van de meest waanzinnige dingen verdenken) aan banden leggen.

Vandenhove ontwierp transparante wanden, onderverdeld in vierkante structuren, waarvan het onderste gedeelte volledig open is. Ritsema: "Dat refereert naar de Japanse architectuur, waar men tussen papieren muren leeft. De bewoners kunnen alles boren wat er in de kamer ernaast gezegd is, maar 'hoeven' het niet te weten, omdat niemand hen gezien heeft. Door die openingen in het decor kon het publiek zien

dat er wordt 'meegeluisterd', wat die gevoelens van verdenkingen en komplotten versterkt".

Verder staat er een soort tombe en een zuiltje in Grieks-romeinse stijl in het decor. Ritsema: "Die tombe is het bed van de zieke dochter. Ik vond dat zij geofferd werd aan de goden van de haat. Dus moest het een soort offertafel worden. Het zuiltje staat daarmee in verband. Het is de sokkel voor een vogelkooitje. De kanarie die erin zit, wordt elke maand door de dochter doodgeknepen (geofferd) om zich te oefenen in de gedachte aan de dood. Dat verband wordt dan ook architecturaal uitgedrukt". De trap in het decor en ook de kostuums moeten dan weer het exclusieve Japanse karakter van het stuk temperen. Ritsema:

"Uiteindelijk is het stuk op een Frans artikel gebaseerd en is de haat die in een familie kan leven niet typisch Japans. Alleen de extremitet waarin ze hier voorkomt is Japans. In Japan heeft de architectuur geen trappen en ik wilde ook geen folkloristische Japanse kledij". Vandenhove ontwierp kostuums die eerder aan rituele kledingstukken doen denken.

Sukses

In de Singel is slechts een klein gedeelte van het oorspronkelijke decor tentoon gesteld. Men vond immers geen enkele zaal die groot genoeg was om de volledige constructie te tonen. De bezoeker krijgt wel een indruk van de totaliteit door een maquette en een tiental foto's die tentoon gesteld worden. Sinds de over-

zichtstentoonstelling in de Beurs van Berlage in Amsterdam heeft Vandenhove heel wat opdrachten binnengehaald bij onze noorderburen. Hij werkt aan de renovatie van de buurt rond station Hollands Spoor in Den Haag, waar hij 80 nieuwbouwwoningen mag ontwerpen en is betrokken bij een grootschalig project voor de renovatie van een 18de eeuwse droogdok in Hellevoetsluis. Vandenhove ontwerpt er een museum voor de maquettes van Jan Blanken, de ingenieur die het droogdok ontwierp, een tentoonstellingshal voor stoommachines, een café en een paviljoen.

Jan DE ZUTTER

De tentoonstelling loopt nog tot 14 februari in de Singel, Desguinlei 25, 2018 Antwerpen. Ze is open van dinsdag tot zondag van 14 tot 18.30 uur. Er is geen katalogus beschikbaar.